

Stauder til afskæring

Undersøgelse af blomsterproduktion og holdbarhed
(*Flowerproduction and keeping quality of perennials*)

Grethe Clausen

Resumé

36 stauder egnede til afskæring blev undersøgt for holdbarhed i henholdsvis ledningsvand og ledningsvand tilsat et holdbarhedsmiddel: Krislite (Chrysal). Blomsternes egnethed til tørring blev prøvet. Blomsterproduktionen blev beregnet som det gennemsnitlige antal stilke på 5 planter 2. forsøgsår. Resultaterne er vist i en skematisk oversigt.

Nøgleord: Afskæring, stauder. Blomsterproduktion, stauder til afskæring. Tørring, stauder til afskæring.

Abstract

36 perennials were tested for their keeping quality as cut flowers in tapwater and in tapwater supplied with the flower preservative solution Krislite (Chrysal). Their suitability as everlasting was also tested. The flower production was calculated as the number of stems per plant, average of 5 plants the second year of the trial. Results are shown in a table.

Key-words: Keeping quality, perennials. Flowerproduction, perennials. Everlastings, perennials suitability.

Indledning

I 1967 hjemkøbte Statens Væksthusforsøg et sortiment, der i staudeplanteskolernes kataloger stod under betegnelsen: Snitstauder. De oprindelig 25 arter/sorter med 25 planter af hver blev i 1970 reduceret til 19, idet de 6 viste sig at være for bløde i stænglerne og ikke kunne tåle regn og blæst selv i kortere perioder. De 19 blev derefter suppleret med en del andre stauder, der i de løbende sortsforsøg ved Statens Forsøgsvirksomhed var fundet egnede til afskæring. Det blev ialt til 36 prøver.

Formål

Formålet var at lære de mere eller mindre kendte afskæringsstauders egenskaber bedre at kende ved at gøre erfaringer med hensyn til produktionsevne, udviklingstrin ved skæring, udvikling fra knop til fuld blomsterstørrelse og

-farve, egnethed til frisk brug og/eller tørring, og endelig holdbarheden i ledningsvand tilsat et kendt handelspræparat til forlængelse af afskårne blomsters holdbarhed i forhold til almindelig ledningsvand.

Forsøget

De 36 prøver udplantedes i 1970 med 10 ensartede planter af hver i rækker med 60 cm planteafstand og 150 cm mellem rækkerne. Renholdelsen skulle være let, da arbejdsomkostningerne til så billige kulturer som stauder, skal være mindst mulige. Opbinding praktiseredes ikke, da den dels er dyr at udføre, dels er i vejen ved høst, og endelig er en sorts stilkstivhed af væsentlig værdi ved bedømmelse af afskæringsegnet.

Fra 1971 begyndte skæringen af blomsterne. Ved hver høst blev der skåret 15 stængler i så

ensartet udvikling som muligt og med blomster og knopper i det udviklingsstrin erfaring fra almindelig praksis foreskriver. Hvor denne ikke er kendt, da skønsvist med et passende antal blomster fuldt udviklede og knopper visende begyndende farve.

Skæring til frisk brug

Bladene, hvor sådanne fandtes, fjernedes på den del af stænglen, der skulle ned i væsken. Koncentrationen af Krislite fulgte brugsanvisningen for dette holdbarhedsmiddel, der er 15 g (1 måleske) pr. liter vand. Blomsterne blev sat i 1 liter glas – og de mest kortstilkede i ½ liter glas i et rum med et øst- og et nordvendt vindue. Temperaturen i rummet var i forårsmånederne gns. 20–24° C og i juli til september 25–30° C. Vaserne blev daglig tilset og begyndende visning hos blomsterne og løvet noteret. Helt visne blev fjernet, og væske efterfyldt i glassene efter behov.

Der blev registreret begyndende visning, falmning, knopudvikling til \pm fuld størrelse og farve. Kassationskriteriet skønnedes som: ikke længere æstetisk at se og/eller lugte til. Præcisere det nærmere for så forskelligartede blomster er ikke muligt, således som det var det for *roses* (Jensen og Hansen (1971) og Clausen og Kristensen (1974)). Nogle blomster bare tørvisner, andre drysler kronblade, og der er adskillige mellemstadier. Iøvrigt var et mindsket væskeforbrug et sikkert varsko om, at der ikke var lang holdbarhed igen.

Skæring til tørring

Til afprøvning for egnethed til tørring, blev der

skåret 15 stilke ved hver skæring. Udviklingsstrinnet på høsttidspunktet er nævnt under de enkelte arter og sorter. De nederste blade blev fjernet, og stilkene bundtet med tomatgarn med en selvstrammende løkke, så stilkene ikke ville glide ud af bundtet, efterhånden som tørringsprocessen skred frem og de fyldte mindre. Bundterne blev ophængt i et skygget væksthuse, hvor top- og sidevinduer var åbne. Skyggen skal hindre falmning, trækken befordre hurtig tørring. Bundtes der for mange pr. bundt, vil de inderste stilke let skimle.

Blomsterproduktion

For at få et mål for de enkelte stauders blomsterproduktion, er antal stængler med udviklede blomster talt på 5 planter af hver prøve det 2. forsøgsår. Tallene fremgår af tabellen.

Forsøget blev standset ved sæsonafslutning i 1972, men planterne blev ikke ryddet, så enkelte iagttagelser som f. eks. for *Liatris* er gjort over en længere periode.

Konklusion

Generelt kan det siges, at tilsætning af holdbarhedsmidlet har haft lille indflydelse på blomsternes holdbarhed, men ved at bruge det, er ubehagelig lugt hos væsken nedsat eller helt fjernet.

Kun 5 af de afprøvede stauder fandtes egnede til tørring, det var *Achillea filipendulina* 'Parkers Var.', *Anaphalis margaritacea*, *Anaphalis triplinervis*, *Eryngium* \times *oliverianum* samt *Gypsophila paniculata*.

De afprøvede sorter	For- merings- metode i forsøget	Antal stilke pr. plante 2. år Gns. af 5 planter	Blom- strings- tids- punkt	Beskrivelse af blomsterne	Skåret i stilk- længde cm	Skæredato i forsøget	Gns. holdbarhed i døgn		Egnet til tørring kun de × mærkede
							lednings- vand	lednings- vand + Krislite	
<i>Achillea filipendulina</i> 'Parkers Var' Pragtrøllike	deling	80	juni- sept.	gule skærme	100-120	7/7 og 19/7	7	8	×
<i>Alchemilla xanthochlora</i> Alm. Løvefod	deling	100-125	juni- sept.	gulgrønne skærme	40-50	10/6 og 17/6 13/7, 21/7,	7	ikke prøvet	
<i>Anaphalis margaritacea</i> Perlekurv	stikning	180	juli- aug.	små, sølvhvide kurve	50	24/7, 1/8, 9/8	13	13	×
<i>Anaphalis triplinervis</i> Perlekurv	stikning	100	juli- aug.	små, sølvhvide kurve	20-35	1/8 og 19/8	13	13	×
<i>Aquilegia × cultorum</i> 'Mac Kana Giant' Akeleje	frø	55	juni	rød/hvide, storblo., langsporede	35	1/6 og 10/6	5	5	
<i>Astilbe × arendsii</i> Astilbe	deling	58	juli- aug.	mørkrøde toppe	25	15/7 og 22/7	7	7	
<i>Astrantia major</i> Stjerneskærm	frø	55	juni- sept.	gråhvide-rødlilla »tørre« skærme	45	7/6 og 18/6	7	8	
<i>Buphthalmum salicifolium</i> Tusindstråle	frø	105	juni- aug.	gul, lille kurvbl. stærkt forgrenet	60	18/6	5	5	
<i>Campanula glomerata</i> 'Schneekrone' Nøgleblomstret Klokke	deling	75	juni- juli	tætte, runde nøgler med hvide klokker	40	6/7	10	ikke prøvet	
<i>Campanula glomerata</i> 'Superba' S 74 Nøgleblomstret Klokke	deling	75	juni- juli	tætte, runde nøgler m. violette klokker	35	10/6 og 15/6	7-10	10-14	
<i>Campanula grandis</i> 'Percy Piper' S 74 Smalbladet Klokke	deling	80	juni- juli	lange stande med lys- violette, åbne klokker	80	6/7	8	ikke prøvet	
<i>Centaurea montana</i> 'Grandiflora' Bjerg-Knopurt	deling	78	maj- juni	stor, blå »Kornblomst«	30-35	28/5 og 4/6	5	5	

De afprøvede sorter	For- merings- metode i forsøget	Antal stilke pr. plante 2. år Gns. af 5 planter	Blom- strings- tids- punkt	Beskrivelse af blomsterne	Skåret i stilk- længde cm	Skæredato i forsøget	Gns. holdbarhed i døgn		Egnet til tørring kun de × mærkede
							lednings- vand	lednings- vand + Krislite	
<i>Chrysanthemum coccineum</i> 'Eileen May Robinson' Rosenkrave	deling	60	juni	rosenrød, enkelt »margerit«	60	4/6 og 11/6	8	8	
<i>Chrysanthemum lacustre</i> 'Christine Hagemann' S 65 Kæmpemargerit	deling	25*)	juni- aug.	hvid margerit med krøllet midte	45-50	15/7, 21/7-71 6/7-1972	6	8	
<i>Chrysanthemum lacustre</i> 'Yvonne' S 65 Kæmpemargerit	deling	30**)	juni- juli	tidlig, stor, enkelt margerit	50	6/7	11	16	
<i>Dicentra spectabilis</i> Hjerteblomst. Løjtnantshjerte	deling	35	maj- juni	overhængende grene m. rød-hvide hjerter	50-60	4/6-1971 8/5, 15/6-72	6 5-6	7 5-9	
<i>Doronicum orientale</i> Gemserod	frø	utællelige	april- maj	gul, tidlig margerit	40	7/4 og 22/4	9	8	
<i>Erigeron × hybridus</i> 'Dunkleste Aller' Bakkestjerne	deling	80	juli- aug.	mørkviolette kurv- blomst., forgrenede	50	30/6-1971 6/7-1972	6 8	10 9	
<i>Erigeron × hybridus</i> 'Mesagrande Speciosus' Bakkestjerne	deling	90	juli- aug.	livlig violet kurv- blomst., forgrenet	40	18/6	10	12	
<i>Erigeron × hybridus</i> 'Wuppertal' S 71 Bakkestjerne	deling	35	juli- aug.	fyldig, lysviolet kurvblomst	45	16/6	11	11	
<i>Eryngium × oliverianum*</i> Mandstro	frø	10	juli- aug.	blå tidsel med mange, små karteboller	70-80	10/7			×
<i>Gypsophila paniculata</i> 'Bristol Fairy' Brudeslør	podning	10	juli- aug.	store skærme af hvide fyldte blomster	55	15/7-1971	5	6	
<i>Helenium × hybridum</i> 'Moerheim Beauty' S 74 Solbrud	deling	80	juli- aug.	rødbrun med brun skive	60	10/7-1972	9	9	
<i>Heuchera × brizoides</i> 'Pruhoniciana' S 69 Alunrod. Koralklokke	deling	105	juni- juli	mørkt kirsebærrøde »klokker«	35	18/6	8	8	

*) stærkt forgrenet **) forgrenet

De afprøvede sorter	For- merings- metode i forsøget	Antal stilke pr. plante 2. år Gns. af 5 planter	Blom- strings- tids- punkt	Beskrivelse af blomsterne	Skåret i stilk- længde cm	Skæredato i forsøget	Gns. holdbarhed i døgn		Egnet til tørring kun de × mærkede
							lednings- vand	lednings- vand + Krislite	
<i>Liatris spicata</i> Langakset Pragtskær Lampepudser	deling/ knolde	27	juli- aug.	slanke spir m. lys- violette kurvblomster	60	3/8 og 13/8	11-8	11-11	
<i>Lysimachia clethroides</i> Hvid Fredløs	deling	110	juli- aug.	hvide, let overhæn- gende klaser	80	26/7 og 31/7	6-7	6-8	
<i>Monarda × hybrida</i> 'Adam' S 65 Hestemynte	deling	ikke talt	juli- aug.	rød læbeblomst ofte m etager og med farvede højblade	50	15/7 20/7	6 10	5 10	
<i>Monarda × hybrida</i> 'Blauwstrumpf' S 65 Hestemynte	deling	100	juli- aug.	violet-blå (iøvrigt som ovenstående)	60-65 30-35	31/7	9 9	10 8	
<i>Monarda × hybrida</i> 'Croftway Pink' S 65 Hestemynte	deling	90	juli- aug.	laksfarvet (iøvrigt som foregående)	70	21/7	10	11	
<i>Paeonia lactiflora</i> 'Karl Rosenfield' Silkepæon	deling	15	juni- juli	dybrød, stor og stærkt fyldt	60	10/6 22/6	ikke prø. 11	9 9	
<i>Platycodon grandiflorum</i> Ballonklokke	frø	5	juli- aug.	lys blå-violet med åbne klokker	50	uegnet, se side 636			
<i>Polygonum bistorta</i> Slangeurt	deling	utællelige	maj- juni	rosa-hvide i tætte aks	30	8/6	3	4	
<i>Scabiosa caucasica</i> Kaukasisk Scabiose	frø og deling	55	juni- okt.	lysviolette kurv- blomster	25, ugren. 55, grenet 55, grenet	5/7-71 10/7-71 1/8-72	6 5 9	6 5 10	
<i>Solidago × hybrida</i> 'Lemore' Gyldenris	deling	80	august	grøngule, ret store småkurve	55	16/8	2	4	
<i>Solidago × hybrida</i> 'Leraft' S 62 Gyldenris	deling	65	aug.- sept.	mimoseblomsret, guldgul	70-75	10/8 og 16/8	5	6	
<i>Trollius europaeus</i> S 72 Engblomme	deling	25	maj- juni	kanariegul	40	18/5	5	6	

Beskrivelse og vurdering

Se også den skematiske oversigt

Achillea filipendulina Lam.

(*A. eupatorium* M.B.) 'Parkers Var.'

(Compositae)

Pragtrøllike

Skæring til frisk brug: Til brug i frisk tilstand må de enkelte kurve i blomsterstandene være fuldt udviklede og have fuld farveintensitet. Skæres de tidligere, trækker de ikke vand, og skærmene vil blive slappe og skille ad.

Holdbarhed: Løvet bliver gult og tørt fra 3. til 4. dagen. Den del af stænglerne, der er nede i ledningsvandet, forslimer hurtigt, og suppen bliver ildelugtende. I Krislite-opløsningen er der 1 dags længere holdbarhed, men den karakteristiske, ramme røllikelugt er lige så udtalt. Ialt 7 dage i vand og 8 dage i Krislite.

Skæring til tørring: Til dette formål skal de også skæres i fuld udvikling men endelig ikke så sent, at kurvenes farve er ved at gå over i brunligt. Bundtes med ikke for mange pr. bundt, da stilkene har tilbøjelighed til at skimle, hvis der ikke er tilstrækkelig luftadgang. Hænges med blomsterne nedad et sted, hvor der er tørt, køligt og lyst men uden direkte sol. Før salg afpudses det visne løv.

Holdbarhed: Ubegrænset og uden nævneværdig farveændring.

*) Botanisk korrekt: hvælvede, halvskærmagtige toppe.

Alchemilla xanthochlora Rothm.

(*A. vulgaris* auct non L.)

(Rosaceae)

Almindelig Løvefod

blomster uden kroner. Det er bæger og yderbæger, der er farvede. Da der gennemsnitlig er 50 pr. skærm er de meget virkningsfulde. Bladene er også smukke, næsten runde, håndnervede og foldede. Det er dem, der har givet planten dens danske navn, Løvefod.

Skæretidspunkt: Skæres i fuld udvikling.

Holdbarhed: Det kan knibe med vandoptagelsen, hvis stilkene ikke flækkes et par cm op for enden. De kan være hårde, der hvor bladstilk og akselblad udgår. Fjernelse af de nederste blade anbefales. Kan bruges alene, men især som et slør af gulgrønt i blandede buketter. Holder 7 dage i ledningsvand. Ikke prøvet i Krislite.

Anaphalis margaritacea (L.) C. B. Clarke

(*Gnaphalium* marq., L.,

Antennaria marq. (L.) R.Br.)

(Compositae)

Perlekurv

mede skivekroner. Kurvene sidder i halvskærmagtige stande, der er fra 4–6 cm brede.

Som det fremgår af skemaet side 623, er det med 180 brugbare stilke pr. 2.-års plante, de mest produktive af samtlige afprøvede stauder og dertil egnede både til frisk brug og tørring.

Skæretidspunkt: Skæres både til frisk brug men især til brug for tørring før midterste kurv i halvskærmen viser gul farve, eller i hvert fald må kun denne ene kurv være så langt fremme. Jo

Beskrivelse: 150 cm høje juni–septemberblomstrende stauder med 7–8 cm brede lysgule skærme*) og fjersnitdelte, grågrønne stængelblade. Meget attraktive både i frisk og tørret stand.

Beskrivelse: 50–60 cm høj juni–juli blomstrende staude, der er umådelig produktiv og ikke meget benyttet til afskæring. Den har store, kvastformede skærme af 3–4 mm brede, gulgrønne

Beskrivelse: Både stængler og blade på de 70–80 cm høje planter er fildede af sølvgrå hår – en tiltalende baggrund for de gråhvide blomsterkurve. Disse er opbygget af tørre, hindeagtige og ret stive svøb, der omgiver de gule, rørfor-

mere knopperne ligner sølvgrå perler des kønnere og mere holdbare er de. Er de over dette udviklingstrin, vil fnokken sætte sig som et uldent slør og begynde at flyve rundt i lokalet.

Holdbarhed: I frisk stand holder de lige længe ibegge væsker nemlig 13 dage.

Tørring: Skæres i ovenanførte udviklingstrin, bundtes og hænges på køligt og luftigt sted med blomsterne nedad. Før salg bør løvet afpudses, men bliver det sjældent, da det er en besværlig proces, og de bundtes helt oppe under hovederne. God både alene og i blandede buketter samt til evighedskranse.

Holdbarhed i tørret stand: ca. 1 år, derefter virker de for grå og støvede. En forsigtig påsprøjtning af hårlak kan binde fnokken – i hvert fald en tid.

Anaphalis triplinervis (Sims) C. B. Clarke
(Compositae)

Perlekur

grene med småskærme. Det sidste er en fordel for dens anvendelighed som rabatstaude men vanskeliggør brugen både i frisk og tørret buket, medmindre man afpudser de nederste og mindste kurve, samtidig med at løvet fjernes.

Skæretidspunkt og Holdbarhed: se under *A. margaritacea*.

Beskrivelse: Adskiller sig fra *A. margaritacea* ved at være lavere og mere kortstilket, bevare kurvenes perleform længere og have flere side-

Aquilegia × cultorum 'Mac Kana Giant'
(Ranunculaceae)

Akeleje

ler har kun få og små mere eller mindre siddende blade. Blomsten ligner ingen andre Ranunculaceers bl. a. fordi de har den lange spore. Hos 'Mac Kana Giant' er de fleste blomster rød-hvide, nogle dog enten røde eller hvide.

Skæretidspunkt: Når hovedblomsten er knap fuldt udviklet. Den drysser hurtigt og tåler ikke mange stød under transport.

Holdbarhed: Stilkene trækker ikke vand tilfredsstillende, de enkelte blomsters holdbarhed er 1–2 dage, men da knopperne udfolder sig uden dog at opnå fuld farve og størrelse, er gennemsnitsholdbarheden 5 døgn og lige længe i begge væsker.

Beskrivelse: 70 cm høje planter med lysgrønt løv. Både grund- og stængelblade 2 gange 3-delte med fligede afsnit. De forgrenede stæng-

Astilbe × arendsii 'Fanal' S 64
(Rosaceae)

Astilbe

40–50 cm, deraf 15–20 cm med mørkt rubinrøde blomstertoppe i juli.

Beskrivelse: Anerkendt efter sortsforsøg i 1964 som den bedste og mørkeste af de røde sorter. Løv og stængler rødligt anløbne, stilkene højst

Skæretidspunkt: Skæres når blomsterstanden er udfoldet helt til tops, ellers vil yderste spids hurtigt blive blød, men skæretidspunktet er vanskeligt at træffe, da falmning af nederste del af toppen begynder ret hurtigt og den er ikke tiltalende. Den går i brun retning. Stilkene er temmelig hårde og uvillige til at trække vand uden f. eks. bankning eller ridsning af stilkenderne. Kogning i 1 minut er også prøvet med god virkning.

Holdbarhed: De 15 stilke i forsøget holdt lige længe beregnet som antal dage ialt indtil sidste stilk kasseredes, men tempoet var: 3 visne ad gangen i vand mod 1 i Krislite, så holdbarhedsmidlet gav altså bedst resultat.

Astrantia major L.

(Umbelliferae)

Stjerneskjærm

lede stængler rundagtige skjærme med kortstilkede blomster samlede i småskærme, der igen er samlede i halvskærme støttede af svøbbbladlignende højblade. Blomsterne vanskelige at beskrive: de er mangestrålede, gråhvide med flere eller færre grønne årer i det iøjnefaldende svøb og har desuden de omtalte rosa-røde anløbninger. Enkelblomsternes stilke og støvknapper er rød-lilla.

Skæretidspunkt: Skæres når mindst den midterste skjærm er fuldt udviklet. Skæres de tidligere, vil sideskjærmene ikke holde sig saftspændte.

Holdbarhed: Trækker vanskeligt vand medmindre stilkene rides. De meget urteagtige stilke rådner ret hurtigt, dog mindst i Krislite. De virker tørre og evighedsblomstagtige, når de er få dage gamle, og støvet (pollen) drysser hurtigt, men de er alligevel fine i blandede buketter. 7 dage i ledningsvand og 8 i Krislite.

Buphthalmum salicifolium L.

(Compositae)

Pilebladet Tusindstråle

af en enkelt række ret spidse randkroner. Den har mange mørkgrønne, smalle stængelblade og fra disses hjørner kommer et stort antal sideblomster. Det lyder for så vidt godt, men det er det oftest ikke, dels vil sidegrenene gerne hænge dels er midterblomsten brun og passé, når sideblomsterne begynder at udvikle sig, og at afpudse den gamle blomst giver ikke noget smukt resultat.

Skærestadium: Når midterblomsten er fuldt udviklet.

Holdbarhed: Det må bemærkes, at plantematerialet i forsøget var frøplanter og meget uensartet. Et mere udvalgt materiale kunne have givet et ændret resultat.

Stænglerne er hårde og næsten træagtige og har vanskeligt ved at trække vand især hvor der er mange sidegrene. Kun 5 dages holdbarhed i begge medier og kun egnet til frisk brug.

Campanula glomerata L. 'Schneekrone'

(Campanulaceae)

Nøgleblomstret klokke

og hårede blade. I spidsen et rundt nøgle af hvide blomster med op til 35 tæt sammen. I bladhjørnerne ned ad stænglerne består hvert nøglet af færre blomster ofte kun 2–3 stk.

Skæretidspunkt: Så mange blomster i standen (nøglet) udviklet, at de syner af noget – vel ca. $\frac{1}{3}$ skal vise farve.

Holdbarhed: Kun prøvet en enkelt gang i ledningsvand og da var holdbarheden 10 dage (fra 6.–16. juli). De hvide blomster bliver brune ved visning og er for »seje« at afpudse. De skammer i modsætning til nedenstående 'Superba's. Løvet rådner hurtigt, når det kommer ned under væskeoverfladen og plumrer væsken. Ikke egnet.

Campanula glomerata L. 'Superba' S 74

(Campanulaceae)

Nøgleblomstret klokke

cm høje stængler sidder i runde, 7 cm store hoveder – botanisk kaldet nøgler, deraf det danske navn. Alle knopper kommer til udfoldelse også dem i bladhjørnerne.

Beskrivelse: Planterne er 70–80 cm høje (iøvrigt skyggetålende, hvis det har nogen interesse i denne forbindelse) og bærer på grønne, rif-

Beskrivelse: *Buphthalmum* er en gul kurveblomst med ca. 6 cm brede kurve. Rørkronerne danner en 1,8 cm bred skive i midten omgivet

Beskrivelse: ca. 75 cm høje stauder med ugre-nede, kantede blomstestængler med ru behå-ring og lysgrønne, siddende, stængelomfattende

Beskrivelse: En gammelkendt og meget benyt-tet afskæringsstaude til frisk brug i juni og juli. De mange dybviolette klokkeblomster på 70

Skæretidspunkt: Når de fleste blomster i ende-standen viser fuld farve.

Holdbarhed: Trods stænglernes lidt hårde karakter er vandoptagelsen helt uproblematisk. Ved visning bliver de enkelte klokker mørkere i randen og tørrer til sidst helt ud, men skjules af nye blomster så meget, at det aldrig virker ubehageligt. Holder 7–10 dage i ledningsvand, 10–14 dage i Krislite (se skemaet).

Campanula grandis Fisch. et Mey
(*C. persicifolia* L. var. *sessiliflora* Velen)
'Percy Piper' S 74
(Campanulaceae)

Smalbladet Klokke

klar violet farve, og blomsterne er brede og åbne.

Skæretidspunkt: Når mindst de yderste 2–3 blomster er fuldt udviklede.

Holdbarhed: I håb om at denne fine og rigtblomstrende rabatstaude skulle blive en fornyelse af afskæringssortimentet, blev i juli 1972 skåret 15 stilke 80–100 cm lange, der blev sat i ledningsvand. De enkelte blomster falmende og visnede i løbet af 2–3 dage, men knopperne var på vej. 4. dagen forsøgtes afpudsning af visne blomster, men den var svær at udføre p. gr. af blomsterne placering – dels siddende og dels 2–3 tæt sammen. De bliver også klæbrige af den udflydende mælkesaft. Løvet gulner 4.–5.-dagen. De sidst udviklede blomster opnåede kun halv størrelse. Som nævnt kun prøvet i ledningsvand, hvor de kasseredes efter 8 dage. Må betragtes som mindre egnet end øvrige *Campanula* i forsøget.

Centaurea montana L. 'Grandiflora'
(Compositae)

Bjergknopurt

bende bladbaser. Bladene helrandede, lancetformede og ligeledes blødt fildede. Blomsterne er store, letbyggede kurve af tiltalende blå farve. Dens største værdi ligger i tidligheden (maj–juni), den store produktion og i at »den minder om kornblomst«.

Skæretidspunkt: Når 1. blomst viser fuld farve.

Holdbarhed: Blomsterproduktionen er nok meget stor, men det brugbare materiale er ret behersket i antal, da allerede 2. års planter giver for korte stilke med for mange sideskud. Som helhed lidt klumpet-klodset. De gråfildede blade, der gør sig så godt i staudebedet, er for mange til at gøre et snitmateriale tiltalende. De er hurtigt slappe og gule, og stilkene + eventuelle blade i vand/væske ildelugtende. 5 dages holdbarhed uanset væsken.

Chrysanthemum coccineum Willd.
(*C. roseum* Adam, *Pyrethrum roseum*
(Adam) M.B., *P. carneum* M.B.)
(Compositae) 'Eileen May Robinson'

Rosenkrave

Beskrivelse: Meget rigtblomstrende staude med god stilk længde, 60 cm, og passende stivhed. De 7 cm store kurvblomster af form som en enkelt margerit, er af tiltalende, rosenrød farve. Det fint-finnede løv kønt og holdbart.

Skæretidspunkt: Når blomsterne er halvt udfoldet, da farven hurtigt blegner.

Holdbarhed: Kurvene udvikles i det hele taget hurtigt, så skiven bliver støvende og randkronerne større og med svag tendens til at bøje nedad. Kun til frisk brug og lige holdbare – 8 dage – i vand og Krislite. Løvet holdt sig en smule længere grønt i Krislite, og væsken var uden ubehagelig lugt.

Chrysanthemum lacustre Brot.

(*C. maximum* hort. non Ram.,

C. superbum Bergm.)

(Compositae)

Kæmpemargerit

bedste med en kassationsgrad på 10 % 13. dagen og 50 % 15. dagen. I vort forsøg er prøvet 2 sorter med forskellig tidlighed og blomsterbygning.

'Christine Hagemann' S 65

Beskrivelse: 'Christine Hagemann' er en 60 cm høj sort, der blev anerkendt i sortsforsøget 1965

både som en god rabatstaude og til afskæring. Den har frynsede randkroner i flere rækker og af varierende længde – kortest og indadbøjede omkring og på skiven, så denne ikke kun virker som en gul knap. Hovedblomsterne er store, ca. 10–13 cm i diameter og dekorative, og der er gerne 2–4 sidegrene med mere eller mindre store knopper pr. stilk. De kommer alle til udfoldelse men oftest kun i $\frac{3}{4}$ størrelse. Hagemann og Plömacher (1975) siger, at det er den bedste snitsort blandt margeritterne.

Skæretidspunkt: Hovedblomsten fuldt udviklet.

Holdbarhed: Forgreningerne giver selvfølgelig fylde til en buket, men for mange kan gøre vandoptagelsen besværlig. Sidegrenene hænger simpelthen meget hurtigt. Løvet, der er mørkt og saftigt, bør afpudses på den del af stænglen, der skal ned i væsken. Holdbarheden er 6 dage i vand og 8 i Krislite i gennemsnit af 3 skæringer, og mens der er 3 stilke tilbage kassationsdagen i Krislite er der kun 1 i vand.

'Yvonne' S 65

Beskrivelse: 'Yvonne' er den tidligstblomstrende af sorterne fra forsøget, der afsluttedes i

1965. Den er 90 cm høj og har en meget stor produktion af langstilkede, velforgrenede og store, ca. 10 cm brede, enkle blomsterkurve, d.v.s. en stor gul skive omgivet af 1–2 rækker renhvide randkroner.

Skæretidspunkt: Bedste skæretidspunkt er, når 2 rækker skivekroner blomstrer. Sidegrenenes blomster udvikler sig til $\frac{3}{4}$ størrelse.

Holdbarhed: Holdbarheden er 11 dage i vand og 16 i Krislite – altså 5 dage længere i holdbarhedsmidlet. Kassationstempoet: 1 stængel med sidegrene tilbage 16. dagen i Krislite mod 5 i vand 11. dagen.

Dicentra spectabilis (L.) Lem.

(Fumariaceae)

Løjtantshjerte,

Alm. Hjerterblomst

Beskrivelse: En 80–90 cm høj og let dyrkelig staude lige god til rabat og afskæring. Den har dobbelt fjersnitdelt, blågrønt løv og skøre, saftige, gulgrønne stængler. Stænglernes yderste

trediedel er buetformet overhængende og bærer 10–15–20 hjerteformede (to-symmetriske) blomster, rosa og hvide med 2 små og ganske smalle bagerblade, der hurtigt falder af (og ligner afklippede negle). Der er stængelblade helt op til den blomstrende del.

Ældre planter giver et større antal spinklere grene men med færre hjerter. Blomstringen begynder i tidlige år som f. eks. 1972 i begyndelsen af maj, i 1971 først i juni. Der er altid fare for, at en nattefrost i april–maj kan svide skudspidser og blomsteranlæg på så saftig-sprød en plante som *Dicentra*. Det må man tage i betragtning ved valg af denne som afskæringskultur.

Iøvrigt er den ikke let at bundte og markedsføre, da hjerterne på de lette forgreninger kroger sig ind i hinanden.

Skæretidspunkt: Skæres når 7–8 hjerter har fuld størrelse og farve men heller ikke senere, da falmning til let blålig-rødt sker hurtigt.

Holdbarhed: Genen med de hurtigt affaldende bægerblade er omtalt. Løvet gulner hurtigt og både dette og selve stængelen bliver i væsken bløde og henfaldende samt ildelugtende, det sidste dog mere i vand end i Krislite. Blomsterknopperne udfoldes alle. Holdbarhed 6 dage i vand og 7 i Krislite.

Doronicum L.

(Compositae)

Gemserod

del af april og senest i majs begyndelse. Ikke kun året, men arten og sorten bestemmer tidligheden. Hagemann og Plömacher (1975) siger, at de enkeltblomstrende er de bedst egnede og anbefaler af hensyn til blomsterkvaliteten at omplante hvert 2. år.

Doronicums største betydning som afskærings-

kultur ligger i dens store tidlighed. Det er den første staude, der kan skæres af ofte i 1. halv-

del af april og senest i majs begyndelse. Ikke kun året, men arten og sorten bestemmer tidligheden. Hagemann og Plömacher (1975) siger, at de enkeltblomstrende er de bedst egnede og anbefaler af hensyn til blomsterkvaliteten at omplante hvert 2. år.

Doronicum orientale Hoffm.

kortstilkede til at kunne anbefales til snit, selvom de var meget blomsterrige.

Skæretidspunkt: 1 blomst fuldt udviklet.

Holdbarhed: De små gule, enkle kurvblomster af de frøformerede planter holdt 9 dage i vand og 8 i Krislite. 1. blomst støver hurtigt, mens løvet bevares friskt.

Beskrivelse: Forsøgets planter var frøformerede,

noget uensartede og for lave og dermed

Der er højere *Doronicum*, der nok er bedre egnede såsom *D. plantagineum* 'Md. Mason'. Den blomstrer i maj men den er ikke prøvet i forsøget.

Erigeron × hybridus

(Compositae)

Bakkestjerne

det sortiment, flere staudeplanteskoler udbyder som afskæringsstaude, den tredje er fra sortsfor-

Alle *Erigeron* cultivars*) er gode rabatstaude,

egnede til afskæring og lette at dyrke samt meget produktive. De to af de afprøvede hører til

det sortiment, flere staudeplanteskoler udbyder som afskæringsstaude, den tredje er fra sortsfor-

E. × hybridus 'Dunkleste Aller'

mørkviolette kurvblomster, der er 5,0–5,5 cm i diameter med 2–3 rækker strålekroner og en godt 1,5 cm stor, gul skive. Hver stilk bærer gennemsnitlig 6 blomster.

Skæretidspunkt: Når midterblomsten er fuldt udviklet.

Holdbarhed: Alle sideknopper udvikles til hel eller $\frac{2}{3}$ størrelse og opnår næsten fuld farve. I 1971 skåret 30/6 med 6 dages holdbarhed i vand og 10 i Krislite. I 1972 skåret 6/7 med 8 dages holdbarhed i vand og 9 i Krislite. Løvet holder dårligere end blomsterne.

Beskrivelse: 70 cm høj og 2. år 40 cm bred.

Stænglerne er stive og bærer umådelig mange

*) 'Foerstes Liebling' er prøvet af Sieber (1970) med 12 dages holdbarhed i vand og 19 i Krislite ved 15–25° C og luftfugtighed mellem 60 og 75 %. Sorten er halvfylt med rosenrøde blomster. I et dansk sortsforsøg var løvet ikke sundt.

E. × hybridus 'Mesagrande Speciosus'

Beskrivelse: En stivstilket, rigtblomstrende *Eri-geron*, der er meget produktiv. Normalt 80 cm

høj men er skåret ned i 40 cm længde i holdbarhedsforsøget. Erfaringsmæssigt klares vandoptagelsen ikke godt gennem en længere stilk. Der er gennemsnitlig 8–15 blomster pr. stilk med 5 samtidige, det giver stor fylde i salgsøjeblikket, men bevirker jo også, at disse 5 blomsterkurve på én gang begynder at krølle randkronerne, hvilket unægtelig er tegn på begyndende visning.

Skæretidspunkt: Når de første blomster er fuldt udviklede.

Holdbarhed: Alle sideknopper udfoldes og bliver ca. 3,5 cm brede mod 4,5 til 5,2 for de først udfoldede, men farven er god. Kun prøvet i 1972 med 10 dages holdbarhed i vand og 12 i Krislite.

E. × hybridus 'Wuppertal' S 71

Beskrivelse: En almindeligt dyrket sort. Den har 6 cm brede, lysviolette kurve med 2–3

rækker ret brede randkroner omkring en 2½ cm gul skive. Kurvene virker meget fyldige. Stilkene er stive, planterne 80–85 cm høje, men skåret i 45 cm længde i forsøget.

Skæringstidspunkt: Hver stilk med 5–9 blomster blev skåret da midterste blomst viste fuld farve. De nederste 5–6 blade blev afpudset, før blomsterne blev sat i vase. Det gav følgende

Holdbarhed: Sideblomsterne var helt udviklede 4. dagen og blev godt 4 cm brede men af blegere farve. Løvet gulnede forneden i begge væsker 8. dagen, og i det hele var udseendet noget pjusket, men udover at kassere 3 stilke den dag, bevarede buketterne til 11. dagen, hvor alle randkroner var »krøllede« og skiveblomsterne støvede. Ingen forskel mellem behandlingerne.

Eryngium × oliverianum Delar.

(*E. giganteum* × *E. planum*)

(Umbelliferae)

Mandstro

Beskrivelse: En 120 cm høj staude med gråblå stængler og blade. Bladene er tornede, langstilkede og hjerteformede ved grunden, og stængelomfattende meget uregelmæssige på stænglerne.

Blomsterstandene er stærkt forgrenede halvskærme, og de mange små kurve minder om Kartebollens hver støttet af et tornet svøbblad.

Sorten *E. giganteum*'s danske navn er Kæmpe-Mandstro, *E. planum*'s Russisk Mandstro (jfr. Lange 1960), men der er ikke givet noget dansk tillægsnavn til krydsningen, der er meget blå såvel for blomstersvøbnes, stænglernes som for løvbladenes vedkommende. Forsøgets planter var frøformerede og ret ensartede.

Skæringstidspunkt: Skæres når de er velfarvede men før de støver, bundtes og hænges til tørre med standene nedad. Planterne må fornyes ved frøudsæd hvert 2. eller 3. år – bedst om foråret.

Holdbarhed: Til frisk brug er de ikke velegnede, da den del af stængelen, der er nede i vandet (væsken) hurtigt rådner, og blomsterne drysser også straks de fede, lyse pollen. Til tørring er de derimod både holdbare og meget dekorative.

Gypsophila paniculata L. 'Bristol Fairy'

(Caryophyllaceae)

Brudeslør

Beskrivelse: Forsøgets planter var podede. Med undtagelse af 2 døde disse i indsamlingstiden 1967 og 68. Disse 2 planter bevarede i forsøget.

De gav på 1 m brede planter en stor produktion af meterhøje skærme med 30 cm lange forgreninger. Småblomsterne i skærmene er hvide og fyldte og ca. ½ cm i diameter.

Skæretidspunkt: Alt materiale blev skåret 15. juli 1971, bundtet og ophængt i skygget lokale med nogen kølighed og gennemtræk. De tørrede hurtigt og så tiltalende ud.

Holdbarhed: Holdbarheden er nærmest uendelig, og skærmene benyttes i deres fulde størrelse eller deles op i mindre skærme. Lige anvendelige alene eller som slør i blandede, tørre buketter.

Ikke prøvet til frisk brug p. gr. af det meget lille plantemateriale, der disponeredes over, men det er almindelig kendt, at den er velegnet i frisk stand, ligesom en anden fyldtblomstret sort 'Plena'.

Helenium × *hybridum* L. 'Moerheim

Beauty' S 74

(Compositae)

Solbrud

ring for øje. De 5–6 cm store kurve har rødbronce næsten *rødbrune* randkroner med få mere eller mindre dominerende gule stænk eller striber om en høj, brun skive.

Beskrivelse: Almindelig dyrket, meterhøj rabat-

staude, produktiv og nem at have med at gøre. Blomstrer gns. de første uger af juli, men så

lang tid skal man dog ikke regne med afskæring for øje. De 5–6 cm store kurve har rødbronce næsten *rødbrune* randkroner med få mere eller mindre dominerende gule stænk eller striber om en høj, brun skive.

Skæretidspunkt: Det rette skæretidspunkt er, når 1. blomst er fuldt udviklet, idet skivekronerne hurtigt blomstrer og ældes.

Holdbarhed: Sideblomsterne udvikles til knap fuld størrelse og farve. Køberne vil nok finde ud af at afpudse den gamle blomst, men det må ikke ske hos producenten. Forsøgsplanterne var af en særlig rød klon, Statens Væksthusforsøg i Virum har, men i grunden forekommer den nu at være vel mørk til afskæringsbrug. Der er så mange andre *Helenium* sorter i gult, orange og mere eller mindre muntert sribede med rødligt, at disse nok bør foretrækkes. 'Moerheim Beauty' er først og fremmest anerkendt som en fortræffelig rabatstaude. Holdbarhed 9 dage i begge væsker.

Heuchera × *brizoides* 'Pruhoniciana' S 69

(Saxifragaceae)

Koralklokke

Beskrivelse: Blandt de anerkendte *Heuchera*-sorter fra sortsforsøget afsluttet i 1969 tiltrak 'Pruhoniciana' sig opmærksomheden som afskæringsegnet.

Den har mange høje, kraftige stængler med mørkt kirsebærrøde klokker. Produktionen er endog usædvanlig stor, blomstringen lang og omplantning unødvendig i årevis. Stænglerne er uden løv (højst et enkelt lille stængelblad) og blomsterstandene forholdsvis smalle toppe. De fylder derfor ikke meget og trænger til at der sættes grønt eller bedre – andre blomster – imellem.

Skæretidspunkt: Skæres når de yderste klokker har fuld farve, ellers virker de ikke af nok. I dette udviklingstrin trækker de også lettest vand.

Holdbarhed: Stænglerne kan – hvis vandoptagelsen alligevel svigter – med fordel ridses et par cm op. 8 dages holdbarhed i vand og Krislite.

Liatris spicata (L.) Willd.

(Compositae)

Pragtskær,

Lampepudser

Beskrivelse: Op af en roset af smalt linieformede blade vokser de 70–80 cm høje blomsterstængler tæt besat med ligeledes smalt linieformede blade, der helt dækker stænglerne. De

ender i en mere eller mindre akslignende blomsterstand af tætsiddende små, violette kurve.

Planterne i forsøget var af en udvalgt klon fra Karl Petersens planteskole i Paderup. De var store og kraftige og gav mange og velformede spir af god farve.

Liatris formeres ved frø eller – hvor et stabilt plantemateriale skal bevares – ved deling (de har knolde) og omplantes med 2–3 års mellemrum, ellers får man for mange spinkle stilke med tynde, korte stande uanset hvor god en klon man ellers har.

Skæretidspunkt: De begynder at blomstre fra spidsen og skal skæres, når de øverste 4–5 cm er fuldt udviklede. De må ikke være begyndt at støve, det gør de nemlig hurtigt, hvilket er deres eneste minus som afskæringsblomster.

Holdbarhed: Der vil altid findes pollen på de møbler, hvor *Liatris*-buketten står. Aksene springer ud helt til bunds, men da er toppen forlængst afblomstret. De tætsiddende, smalle stængelblade må afpudses på den del, der skal ned i væsken. Der er ringe forskel mellem holdbarheden i vand og Krislite, ca. 11 dage i hvert medium.

Liatris er i de senere år blevet en del anvendt til drivning. Hahn (1974) anbefaler, at knoldene lægges frit i hus 15 × 20 cm. Hver knold giver 5 spir, det giver pr. m² 150 stilke. Der arbejdes med præparering af disse knolde i lighed med *Iris* × *hollandica*.

Lysimachia clethroides Duby
(Primulaceae)

Hvid Fredløs

Hvid Fredløs reagerer på udtørring og næringsmangel ved at blive gulgrønne. Blomsterstanden er en ± overhængende klase, hvidblomstret, 14–15 cm lang. Den spidser jævnt til og kan godt minde om en lille Buddleia-stand.

I god kultur produceres godt 110 brugbare stængler pr. plante 2. år.

Skæretidspunkt: Klasen begynder blomstringen fra neden og ud mod spidsen, og rette skæretidspunkt er, når blot et par blomster er udviklede, de andre følger hurtigt efter.

Holdbarhed: De ældste blomster drysser ret tidligt. Klasen strækker sig til 19–20 cm. Kan være noget træagtig i stænglerne, og i så fald kniber det med at få vandoptagelsen igang. Skråsnit eller endog kogning af stilkenderne anbefales. God virkning i blandede buketter. Holdbarheden 6–7–8 dage, en ekstra dag opnås i Krislite. Omplantning hvert 3. år, ellers bliver der for mange og for spinkle skud.

Beskrivelse: Ca. meterhøje Fredløs med stive stængler og mange æg-lancetformede stængelblade, der helst skal være grønne, men ret hurtigt reagerer på udtørring og næringsmangel ved at blive gulgrønne. Blomsterstanden er en ± overhængende klase, hvidblomstret, 14–15 cm lang. Den spidser jævnt til og kan godt minde om en lille Buddleia-stand.

Monarda L.
(Labiatae)

Hestemynte

Hestemynte er savtakkede eller tandede, og hele planten er stærkt aromatisk med udpræget mynteduft. Denne duft fortager sig imidlertid i løbet af et par dage inde i stuerne.

Blomsterne er typiske læbeblomster. De sidder kransvis i indtil flere etager. Højbladene er især for de rødblomstredes vedkommende meget smukke og iøjnefaldende. Blomsterdiameter gennemsnitlig 8–9 cm for hovedblomsten, mindre for sideblomsterne, men disse får fuld farve.

Monarda var i sortsforsøg 1963–65 og de nedenfor nævnte 3 sorter blev anerkendt med S 65. I meddelelse nr. 766 fra januar 1966 skrives: Udover at være gode rabatstauder afgiver de et fremragende afskæringsmateriale. 2–3 ugers holdbarhed ikke usædvanlig. Blandt andet p. gr. af denne bemærkning kom de 3 *Monarda* med i holdbarhedsundersøgelserne. Formodentlig fordi deres krydrede mynteduft ikke bekommer alle vel, findes disse udmærkede stauder ikke opført under staudepanteskolernes tilbud om afskærings sorter.

Monarda er stift oprette stauder, der ikke behøver opbinding trods enkelte sorters store højde. Stænglerne er firkantede, bladene modsatte,

M. × hybrida 'Adam' S 65

Beskrivelse: 80 cm høj. Farven er tiltalende livlig rød (crimson). Den har blomster i højest

2 etager.

Skæretidspunkt: Når 1. blomst er næsten fuldt udviklet.

Holdbarhed: Stænglerne blev til forsøget skåret i 60 cm længde og med 2–4 sideskud. Afblomstrede på en køn måde, idet de tætsiddende bægre, når kronerne falder af, danner sjove, brunrøde kugler (det gør de naturligvis også ude i stauvedene). Løvet holder godt. I 1971 og 72 var holdbarheden gennemsnitlig 5–6–7 dage og ens i begge væsker. Se oversigten.

M. × hybrida 'Blauwstrumpf' S 65

Beskrivelse: Sorten er højere end 'Adam' og har purpurviolette (lilla) blomster. Kransene er

mindre, men talrigere, og 2 etager er almindeligst. Løvet er kønt, mørkt, blankt og med lilla nervatur. Også stænglerne er noget violette. Den producerer ca. 100 stængler pr. 2. års-plante.

M. × hybrida 'Croftway Pink' S 65

Beskrivelse: Meterhøj eller mere og producerer ca. 90 stive, gode stængler pr. plante. De bærer

lys purpur (pink) blomster i op til 2–3 etager. Der er flere sidegrene hos denne sort end hos andre, men mere end 3 kan vandoptagelsen sjældent klare, i hvert fald ikke uden ridsning af stilken.

Skæretidspunkt: se de andre Monarda-sorter.

Holdbarhed: Blev skåret i 70 cm længde og ridset 2–3 cm op. Holdbarhed 10 dage i vand og 11 i Krislite. Sorten er meget køn i sig selv, men den er anvendelig i blandede buketter og i særdeleshed køn sammen med 'Blauwstrumpf'.

Paeonia lactiflora-hybrid*)

'Karl Rosenfield'
(Ranunculaceae)

Silkepæon

Beskrivelse: Ca. 80 cm høj sort med stærkt fyldte, ret mørkrøde blomster. Planterne var 3 år gamle, før de i 1971 kunne afgive materiale nok til forsøget.

Skæretidspunkt: Der blev skåret – ikke 15 stilke som i de øvrige afprøvninger – men 10, hver med én stor knop, der *ikke* var begyndt at åbne sig + 2 sideknopper. Stilklængden blev afkortet til 50 cm, før de blev sat i Krislite-opløsning.

Holdbarhed: Efter 3 dage var hovedblomsten $\frac{1}{3}$ udfoldet og efter endnu 3 dage 13–14 cm i diameter, mens løvet var begyndt at blive slapt. Væskeforbruget var meget stort, så vaserne måtte efterfyldes hele den første uge. Efter 11 dage dryssede hovedblomsten. De lidt for små og faste sideknopper når ikke fuld størrelse. Kasseredes 16. dagen.

Ved 2. skæring 12 dage senere, var hovedblomstens knop løsnet noget mere end ved 1. skæring, hvorved udfoldelsen skred mere gradvis og smukkere frem, men den samlede holdbarhed reduceredes til 9 dage såvel i vand som i Krislite. Sidste høsttidspunkt må alligevel foretrækkes. Bundterne med de afskårne Pæoner tager sig også bedre ud i salgsøjeblikket, når blomsterfarven er tydeligere hos ældste blomst.

*) Synonymer: *P. albiflora* 'Karl Rosenfield', *P. chinensis* 'Karl Rosenfield'.

Platycodon grandiflorum (Jacq.) A.DC.
(*Campanula* grdf. (Jacq., *Wahlenbergia*
grdf. (Jacq.) Schrad.)
(Campanulaceae)

Ballonklokke

nulas blomster. Det morsomme ved *Platycodon* er de ballonformede knopper, men det gælder mere for planten i en have end for det afskårne produkt.

Forsøgets 10 planter overvintrede dårligt, jorden var for våd, og det tåler *Platycodon* ikke. De få overlevende planter afgav et uanvendeligt materiale, dels er mælkesaften i stænglerne en gene, dels klasker »ballonerne« sammen i løbet af en dags tid, og afpudding får kun mælkesaften til at sive ud og blomsterstandene til at virke derangerede og uæstetiske. Skal nok skæres i knop, hvis den skal have nogen holdbarhed af betydning.

Polygonum bistorta L.
(Polygonaceae)

Slangerod

Blomster kommer på det nærmeste utallige ca. 50 cm lange stængler, der bærer oprette aks med ganske tætsiddende små, lysrosa blomster fra sidst i maj og mindst 1 måned frem.

Skæretidspunkt: Når blomsterne i $\frac{1}{3}$ af aksenes længde viser tydelig farve.

Holdbarhed: Omtales altid som en fortrinlig afskæringsstaude, men det må i nogen grad bestrides, idet de små blomster drysser fantastisk efter 3–4 dages forløb. I de dage, de varer, er den meget fin at sætte i blandede buketter, for i sig selv er den for spinkel. Må nok udelukkende dyrkes for sine gode egenskaber som rabatstaude og bunddæksplante.

Scabiosa caucasica M.B.
(Dipsacaceae)

Kaukasisk Skabiose

men med for høj en procent skæve blomster. I 1971 blev en særlig sund, ensartet, storblostmret og velfarvet klon tilbudt os af gartneriejer Gordon Knudsen, hos hvem den længe havde været en vigtig afskæringskultur. Den holdt hvad den lovede.

Både frilands og drevne Skabioser er der god brug for i binderiet især de lysviolette eller »blå« som man kalder dem. Omsåning, hvis man holder sig til de frøformerede, hvert 2. år og deling hvert 3. år, hvis man har fundet en særlig god klon værd at fortsætte med.

Beskrivelse: Op fra bladrosettens lancetformede mere eller mindre fjersnitdelte blade skyder 70–90 cm høje stængler, hvoraf de kraftigste er så langstilkede, at hoved- og sideblomster kan skæres hver for sig med en passende stilk længde. En del stængler er dog ugrenede (se skemaet). I forsøget er afprøvet holdbarhed både af forgrenede stængler og stængler som foran beskrevet, der dels i sig selv er enbenede dels skåret som sidegrene.

Skæretidspunkt: Når hovedblomsten har næsten fuld form og farve.

Holdbarhed: De enkelte blomsters holdbarhed er ikke stor, 3. til 4.-dagen begynder en let brunsvidning af randblomsterne, der også drysser let ved mindste berøring. På de forgrenede stængler vil sideblomsterne opnå næsten fuld størrelse men knap nok fuld farve.

Solidago × *hybrida* 'Lemore'
(Compositae)

Gyldenris

Beskrivelse: 60 cm høj staude med tykke næsten roeagtige rødder. Få blomsterstængler med blågrønne smalt lancetformede blade. I hvert blad hjørne en ca. 3 cm bred, åben hjuldannet, udadrettet blomst meget mindende om *Camp-*

nulas blomster. Det morsomme ved *Platycodon* er de ballonformede knopper, men det gælder mere for planten i en have end for det afskårne produkt.

Forsøgets 10 planter overvintrede dårligt, jorden var for våd, og det tåler *Platycodon* ikke. De få overlevende planter afgav et uanvendeligt materiale, dels er mælkesaften i stænglerne en gene, dels klasker »ballonerne« sammen i løbet af en dags tid, og afpudding får kun mælkesaften til at sive ud og blomsterstandene til at virke derangerede og uæstetiske. Skal nok skæres i knop, hvis den skal have nogen holdbarhed af betydning.

Beskrivelse: En lav staude der breder sig ved rodstocke. Grundbladene er langstilkede, smalt ægformede, lysgrønne. Op fra disse kønne blade kommer på det nærmeste utallige ca. 50 cm lange stængler, der bærer oprette aks med ganske tætsiddende små, lysrosa blomster fra sidst i maj og mindst 1 måned frem.

Skæretidspunkt: Når blomsterne i $\frac{1}{3}$ af aksenes længde viser tydelig farve.

Holdbarhed: Omtales altid som en fortrinlig afskæringsstaude, men det må i nogen grad bestrides, idet de små blomster drysser fantastisk efter 3–4 dages forløb. I de dage, de varer, er den meget fin at sætte i blandede buketter, for i sig selv er den for spinkel. Må nok udelukkende dyrkes for sine gode egenskaber som rabatstaude og bunddæksplante.

Indledning: Formeres ved frø eller deling. De første planter til forsøget var frøformerede 'Clive Greaves' – ikke i og for sig uensartede

men med for høj en procent skæve blomster. I 1971 blev en særlig sund, ensartet, storblostmret og velfarvet klon tilbudt os af gartneriejer Gordon Knudsen, hos hvem den længe havde været en vigtig afskæringskultur. Den holdt hvad den lovede.

Både frilands og drevne Skabioser er der god brug for i binderiet især de lysviolette eller »blå« som man kalder dem. Omsåning, hvis man holder sig til de frøformerede, hvert 2. år og deling hvert 3. år, hvis man har fundet en særlig god klon værd at fortsætte med.

Beskrivelse: Op fra bladrosettens lancetformede mere eller mindre fjersnitdelte blade skyder 70–90 cm høje stængler, hvoraf de kraftigste er så langstilkede, at hoved- og sideblomster kan skæres hver for sig med en passende stilk længde. En del stængler er dog ugrenede (se skemaet). I forsøget er afprøvet holdbarhed både af forgrenede stængler og stængler som foran beskrevet, der dels i sig selv er enbenede dels skåret som sidegrene.

Skæretidspunkt: Når hovedblomsten har næsten fuld form og farve.

Holdbarhed: De enkelte blomsters holdbarhed er ikke stor, 3. til 4.-dagen begynder en let brunsvidning af randblomsterne, der også drysser let ved mindste berøring. På de forgrenede stængler vil sideblomsterne opnå næsten fuld størrelse men knap nok fuld farve.

Beskrivelse: ca. 60 cm høj Gyldenris, der blomstrer umådelig rigt fra sidst i august og ca. 14 dage frem. Forsøgets planter stammede fra et

sortsforsøg, der begyndte i 1966. De var købt i England. Blomstertoppene er 25–30 cm lange og mere rundagtige end pyramideformede. Småblomsterne er 4 mm og farven, der er det mest interessante ved sorten, er Empire Yellow (HCC 603) dengang brugtes RHS endnu ikke. Man aner de mørkere skiveblomster i midten.

Skæretidspunkt: Meget nær fuld udvikling men før de først udfoldede kurve begynder at støve.

Holdbarhed: Kan ikke anbefales, da løv og stængler oftest er hvide af meldug. Svampeangrebet påvirker holdbarheden, idet løvet på angrebne planter hurtigt tørrer ind. De hvide belægninger ser også uæstetiske ud og afgiver en grim lugt. De meldugangrebne blomster holdt 2 dage i vand og 4 i Krislite.

Solidago × hybrid 'Leraft' S 72

Prydplanter med 3 stjerner i 1962, og blev atter anerkendt da sortsforsøgene var overgået til staten med S 72 (dvs. at forsøget afsluttedes ved Statens Væksthusforsøg i 1972). Både som rabatstaude og til afskæring er den uovertruffen blandt de øvrige *Solidago*. Den bliver 70–90 cm høj og meget fyldig. Skal deles hvert 3. til 4. år. Blomstringen varer kun godt og vel 14 dage og er umådelig rig. Får intet eller kun meget svagt angreb af meldug, og toppene er næsten så smukke som Mimoser (*Acacia*): lette, elegante med runde, 5–6 mm store kurve, smørblomstgule (HCC 5 - 5/1, Buttercup Yellow).

Beskrivelse: Sorten blev anerkendt af Fællesudvalget for Prøvedyrkning og Bedømmelse af

Skæretidspunkt: Nær fuld udvikling men før de først udfoldede kurve støver.

Holdbarhed: Løvet visner tidligere end blomsterne, og så ser de ikke rare ud mere. Småkurvene skrumper ind ved visning omtrent som hos de Mimoser, de minder om. 5 dage i vand og 6 i Krislite.

Trollius europaeus L. S 72

(Ranunculaceae)

Engblomme

Indledning: Den her omhandlede *Trollius* var ikke anerkendt endnu, da den deltog i holdbarhedsforsøget, men blev blot valgt som en almindelig dyrket afskæringsstaude. Måske andre af de i 1104. Beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur omtalte *Trollius* såsom *T. asiaticus* og *T. × cultorum* samt *T. chinensis*-sorter er at foretrække, men det må prøves en anden gang.

Beskrivelse: *T. europaeus* giver 20–30 stængler pr. plante hver med 3–5 blomster. Den blomstrer fra midt i maj til midt i juni, men det er især den tidlige skæring, der har interesse, da Engblommer opfattes som deciderede forårsblomster. *T. europaeus*' blomster har netop den runde form og fyldthedsgrad samt lysegule farve, de fleste forbinder med denne kønne blomst.

Skæretidspunkt: Skæres når hovedblomsten endnu er lukket og bægerbladernes bagsider nærmest gulgrøn. NB! Måske er det rigtigst at bemærke, at det er de mange bægerblade, der er den iøjnefaldende del af en trolliusblomst. Kronbladene, der er smalle og støvbladlignende, sidder skjult (undtagen hos *T. chinensis*) indtil blomsten åbner sig helt.

Holdbarhed: Udviklingen sker meget hurtigt til fuld farve og størrelse i stuetemperaturen. Holdbarheden for hver blomst er kun ca. 3 dage, så drysser bægerbladene. Sidegrenenes blomster opnår næsten fuld størrelse og oftest fuld farve, det er deres større eller mindre antal, der øger den samlede holdbarhed, der er 5 dage i vand og 6 i Krislite. Det skal bemærkes, at stænglerne er hule og rådner let.

Summary

The purpose of this investigation was to test 36 perennials for their keeping quality as cut flowers as well as for their suitability as everlasting.

In addition flower production per plant was noted.

10 plants of each species or cultivar were planted in 1970 and recordings made the following two years. Plant distances were 60 cm in tre rows and 150 cm between rows.

The flowers were tested for vase life in tap-water as well as in a solution of the commercial flower preservative Krislite (Chrysal).

Before placing 15 stems of each treatment in 0.5 or 1.0 l vases the lower leaves of the stems were removed and the stage of flower development was recorded. The room temperature were 20–24° C in the spring and 25–30° C from July to September. If needed the water/solution was replenished each day and at the same time the keeping quality was recorded.

The results are shown in the table. In general the flower preservative had little effect on the longevity, but using the preservative diminished unpleasant smells. Only five species

were found suitable for the use as everlasting. These were: *Achillea filipendulina* 'Parker's Var.', *Anaphalis margaritacea*, *Anaphalis triplinervis*, *Eryngium* × *oliverianum* and *Gypsophila paniculata*.

Litteratur

- Bailey, L. H.* (1968): Manual of Cultivated Plants. The McMillan Comp., New York.
- Clausen, Grethe og Kristian Kristensen* (1974): Afskârne rosers holdbarhed, III, IV og V. Tidsskrift for Planteavl Bind 78, Beretningerne 1186, 1187 og 1188.
- Hagemann, Heinz og Heins Plömacher* (1975): Snitstauder i Erhvervsgartneriet. Gartner-Tidende maj 1975, 1. uge.
- Hahn, Eugen* (1974): *Liatris* für den Anbau unter Glas. Gartenwelt, 20. uge.
- Jensen, Kresten H.-E. og Villy Hansen* (1971): Afskârne rosers holdbarhed I. Holdbarhed og videre udvikling efter skæring på forskellige udviklingstrin. Tidsskrift for Planteavl Bind 75.
- Lange, Johan* (1960): Danmarks Plantenavne, Bind 1 og 2. Munksgaards Forlag, København.
- Sieber, Josef* (1970): Haltbarkeitsverlängerung von Schnittstauden-Blumen durch Frischhaltungsmittel. Institut für Stauden, Gehölze und Angewandte Pflanzensoziologie, Weihenstephan (Sonderdruck).

Manuskript modtaget 5. april 1976.

Species and cultivars in the trial (The English names: Bailey 1968)	Propaga- tion method in the trial	Number of blooms pr plant. Means of 5 plants	Time of flowering	Flower-characteristics	Stem- lenght when cut cm	Date of harvest	Longivity in days		Suit- ability as ever- lastings only ×
							Tapwater	Tapwater and Krislite	
<i>Achillea filipendulina</i> 'Parker's Var.', Fernleaf Yarrow	dividing	80	June- Sept.	yellow umbellike panicles	100-120	7/7 and 19/7	7	8	×
<i>Alchemilla xanthochlora</i>	-	110-125	June- July	greenish-yellow umbels	40-50	10/6 and 17/6	7	not test.	
<i>Anaphalis margaritacea</i> Pearl Everlasting	cuttings	180	July- August	small silverwhite heads	50	13/7 and 21/7 24/7, 1/8, 9/8	13	13	×
<i>Anaphalis triplinervis</i> Pearl Everlasting	-	100	-	-	30-35	1/8 and 19/8	13	13	×
<i>Aquilegia × cultorum</i> 'Mac Kana Giant', Columbine	seed	55	June	red/white, large flowering, longspured					
<i>Astilbe × arendsii</i> 'Fanal' S 64 Astilbe	dividing	58	July- August	panicles dark red panicles	35 25	1/6 and 10/6 15/7 and 22/7	5 7	5 7	
<i>Astrantia major</i> Masterwort	seed	55	June- Sept.	greyish white to red purple "dry" umbels	45	7/6 and 18/6	7	8	
<i>Bupthalmum salicifolium</i> Ox-Eye	seed	105	June- August	a small yellow composite, strongly branched	60	18/6	5	5	
<i>Campanula glomerata</i> 'Schneekrone', Bellflower	dividing	75	June- July	dense, roundish clusters of white bells	40	6/7	10	not test.	
<i>Campanula glomerata</i> 'Superba' S 74, Bellflower	-	75	-	dense, roundish clusters of violet purple bells	35	10/6 and 15/6	7-10	10-14	
<i>Campanula grandis</i> 'Percy Piper' S 74, Bellflower	-	80	-	long inflorescences with light purple, open bells	80	6/7	8	not test.	
<i>Centaurea montana</i> 'Grandiflora', Mountain Bluet	-	78	May- June	large, blue "Cornflowers"	30-35	28/5 and 4/6	5	5	

Species and cultivars in the trial (The English names: Bailey 1968)	Propaga- tion method in the trial	Number of blooms pr plant. Means of 5 plants	Time of flowering	Flower-characteristics	Stem- lenght when cut cm	Date of harvest	Longivity in days		Suit- ability as ever- lastings only ×
							Tapwater	Tapwater and Krislite	
<i>Chrysanthemum coccineum</i> 'Eileen May Robinson'									
Common Pyrrhtrum	—	60	June	rosy-red, single "Daisy"	60	4/6 and 11/6	8	8	
<i>Chrysanthemum lacustre</i> (C.max.) 'Christine Hagemann' S 65	—	25*)	June— August	white Daisy with a curly center	45—50	15/7, 21/7-71 6/7-1972	6	8	
Max Daisy									
<i>Chrysanthemum lacustre</i> (C.max.) 'Yvonne' S 65	—	30*)	June— July	early flowering, large, single Daisy	50	6/7	11	16	
Max Daisy									
<i>Dicentra spectabilis</i> Bleeding-Heart	—	35	May— June	pendulous stems with red and white hearts	50—60	4/6-1971 8/5, 15/6-72	6 6 and 5	7 5 and 9	
<i>Doronicum orientale</i> Leopards-Bane	seed	countless	April— May	yellow early flowerin g "Marguerite"	40		9	8	
<i>Erigeron × hybridum</i> 'Dunkleste Aller', Fleabane	dividing	80	July— August	dark purple com- posite, branched	50	30/6-1971 6/7-1972	6 8	10 9	
<i>Erigeron × hybridum</i> 'Mesagrande Speciosus'	—	90	—	brilliant violet branched	40	18/6	10	12	
Fleabane									
<i>Erigeron × hybridum</i> 'Wuppertal' S 71	—	35	—	half filled, light violet	45	18/6	11	11	
Fleabane									
<i>Eryngium × oliverianum</i> Eryngo	seed	10	—	several small, ovoid globose heads	70—80	10/7			×
<i>Gypsophila paniculata</i> 'Bristol Fairy', Babys-Breath	grafting	10	—	large, white umbels double flowering	55	15/7-1971	5	6	×
<i>Helenium × hybridum</i> 'Moerheim Beauty' S 74	—	80	—	brownish-red with a brown disk	60	10/7-1972	9	9	
Sneezeweed	dividing	80	—						
<i>Heuchera × brizoides</i> Alum-Root	—	105	June— August	dark cherry red bells	35	18/6	8	8	

<i>Liatrix spicata</i> Button Snakeroot	corms	27	July– August	slender spikes with light purple diskflowers	60	3/8 and 13/8	11 and 8	11
<i>Lysimachia clethroides</i> Loosestrife	dividing	110	–	slender, pendulous spikes w. white flower	80	26/7 and 31/7	6 and 7	6 and 8
<i>Monarda × hybrida</i> 'Adam' S 65 Horse-Mint	–	not counted	–	a red flowering Labiatae, often with 2–3-storyes, Coloured bracts	50	15/7 and 20/7	6 and 10	5 and 10
<i>Monarda × hybrida</i> 'Blauwstrumpf' S 65, Horse Mint	–	100	–	violet-blue flowers (as the above men- tioned)	60–65 30–35	31/7	9 9	10 8
<i>Monarda × hybrida</i> 'Croftway Pink' S 65 Horse-Mint	–	90	–	salmon flowers (as the above men- tioned)	70	21/7	10	11
<i>Paeonia lactiflora</i> 'Karl Rosenfiels' Peony	–	15	June– July	deep red flowers, large w. numerous binominals	60	10/6 22/6	not test. 11	9 9
<i>Platycodon grandiflorum</i> <i>Polygonum bistorta</i> Knotweed	seed	5	July– August	light violet blue, open bells	50	not suitable at all		
	dividing	innumer- ably	May– June	rosy-white, dense, obtuse spikes	30	8/6	3	4
<i>Scabiosa caucasica</i> Scabious, Morning Bride	seed/div.	55	June– Oct.	light violet composite	25, unbranch. 55, branched 55, branched	5/7-71 10/7-71 1/8-72	6 5 9	6 5 10
<i>Solidago × hybrida</i> 'Lemore' Goldenrod	dividing	80	August	greenish-yellow with rather large heads	55	16/8	2	4
<i>Solidago × hybrida</i> 'Leraft' S 62 Goldenrod	–	65	August– Sept.	mimose-liked, golden-yellow heads	70–75	10/8 and 16/8	5	6
<i>Trollius europaeus</i> S 72 Globe-Flower	–	25	May– June	canary yellow	40	18/5	5	6

*) strongly branched.